

צורת החלות בשבת וחג

מודע חלות קלועות וארוכות

מנהג ישראל לעשות לשבת חלות קלועות וארוכות, והטעם שנהגו לעשות קלועות, כיון שבזמם היו נוהגים לערב שומן מן החי בחלות, וכדי שלא יבואו לאכול את החלות עם חלב, חס וחלילה, עשו היכר לחלות של שבת שיהיו קלועות, ויש עוד טעמים בזה.

מדוע בחגים החלות עגולות

והטעם שנהגו שחלות של שבת יהיו ארוכות, כדי שיהיו נראות כאות וא"ו, כיון שעל פי קבלה ראוי לעשות שם השם בשעת בציצת הפת, לכן ראוי לחתוך את הפרוסה באלכסון כאות יו"ד, ואוחז בעשר אצבעות את החלות שזה פעמיים ה"א, ואורך החלות הוא כאות וא"ו, והרי יש כאן שם השם י-ה-ו-ה. אבל מראש השנה ועד שמחת תורה נהגו לעשות את החלות עגולות, וכמה טעמים נאמרו בזה: א. כיון שעגול הוא סמל לכתר, ומראש השנה עד שמחת תורה אנו ממליכים את בורא עולם. ב. כיון שדבר עגול אין לו סוף, והוא סימן טוב לאריכות ימים. ג. כיון שעגול מורה על אחדות, ובחגים יש לחזק ביותר את האחדות בישראל. לכן לא תמצא בשום נברא בעולם, שצורתו המקורית והטבעית לא עגולה, לא בצומח, ולא בבעלי חיים, להורות על אחדותו יתברך שמו. והוא פלא.

חג סוכות ושמיני עצרת שחל בשבת

מכל מקום בשבתות שבין החגים, נהגו לעשות את החלות באות וא"ו מהטעם הנזכר לעיל, ואם חל החג בשבת, נראה לי שיש לעשות עגול, כיון שמנהג ישראל בחגים הללו לעשות עגול מהטעמים הנראים לעיל, ורק בשבת שאין חג יש לעשות וא"ו.

דיני קריאת התורה בשמחת תורה וכשחל בשבת

כתב המשנה ברורה: ונהגו עוד להרבות הקרואים לספר תורה וקורים פרשה אחת הרבה פעמים, עד מעונה אלהי קדם, אבל משם והלאה אין כופלין, ששם מתחילים לקרות לחתן תורה, ולכל הנערים קורים מ'לדן אמר עד מעונה" עכ"ל המשנה ברורה.

וצריך לדעת, שאם טעו וקראו עד מעונה, ועדיין לא קראו לכל הנערים, אפשר לקרות מעונה כמה פסוקים, ואח"כ לחתן תורה מתחילים שוב ממעונה. ואם יש כהנים ולוים רבים, אחר שעשו הסדר של כהן לוי וישראל, מותר לקרוא לרביעי או חמישי שוב כהן, ואם אפשר טוב לתת אחר הכהן עליה ללוי.

ואם יש כהנים רבים ולוים מועטים, אפשר לתת עליה לכהן כשחוזרים שוב על פ' וזאת הברכה, ולקרוא אח"כ לישראל בלא לתת ללוי עליה אחר הכהן.

כתב בשו"ת קנין תורה, "ויש להעיר כי כשחל שמחת תורה בשבת, יש לחלק את סדר הקריאה לז' קרואים, והיינו שמוסיפים עוד קריאה 'ממעונה' ג' פסוקים (עד 'ואתה על במותימו תדרוך') יחד ו' קרואים וכך עושים כשחוזרים חלילה. ולחתן תורה קורים מ'ועל משה' עד סוף הפרשה, ובזה מחולקת הפרשה לז' גברי, ודבר זה לא מצוין במחזורים ורבים אין יודעים מזה וה' הטוב יכפר". עכ"ל. ולעניות דעתי, ישראל אף על פי שאינם נביאים, בני נביאים הם, ואין לשנות ממה שנהגו.

מנהג ישראל שעושים הגבהת התורה בשמחת תורה בשינוי, דהיינו שמהפך את הכתב כלפי העם, ע"ד דברי חז"ל 'הפוך בה והפוך בה דכולה בה'.